

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 9.

V Ljubljani 1. septembra 1886.

Leto XVI.

Od doma.

Dovôlj krepšla in radôsti,
Pri kraji je počitnic čas;
Nazaj nas kliče vir modrôsti,
Jesén k modricam vabi nas.

Z Bôgom! čas počitka zlati,
Za leto zopet grem od tod,
Z Bôgom! ôce, draga mati,
Sestrica, bratee, zdrav mi bod'!

Predrage hiše ve domače,
Pozdrav vam zadnji in slovô!
Drugôd povsod je vse drugače
Ločiti se je pač težkô!

Po svetu mnogokaj je krasno
In mesta lepa so, se zná;
A vender vsakemu je jasno:
Najlepše da je le domá.

Pa nas mladiče to ne straši,
Saj vrnemo se kmalu spet,
Domá ostani, kogar plaši
Učenja znôj in širni svét.

Vže zgodaj bôdimo možaci,
Solzé zatrimo si v oçéh,
Uçimo pridno se dijaci
Da bode národu v prispéh!

Slavko.

Mladi citrar.

Stanoval sem v velikem mestu.

Sedeč nekoč v svojej sobi začujem pri zaprtem oknu znano melodijo neke slovenske pesni. Nenavadno so me presunili ti domači glasovi in ves izvan sebe hitim odpirat okno. Radoveden pogledam po dolgih ulicah in ugledam pri zidu na kamenu sedečega človeka. Mlad je še bil in na kolenih so mu ležale citre. Z rokama pa je hitel prebirat milo zveneče strune in glavo je obračal po velikih oknih visokih hiš,

od koder so mu padali v papirji zaviti novci. Lahno so mu švigali gibični prsti po tresočih se strunah in na prvi pogled se je lahko znalo, da je rojen umétalnik. Čedno osnažene čizme so se poprijemale tesno njegovih nog in zelene nogavice so mu segale do kolen. Obleden je bil v čedno zašit rokavnik, obšit z zelenimi trakovi in širokokrajnat klobuk z zelenim trakom in z ruševca peresi mu je senčil mlado obličje. Temne, a motne oči so zrle nekako otožno v svet, na ustnicah pa je poigraval lahen nasméh, ki je vzražal prej britkost nego li veselje. Vsa njegova vnanjest je imela nekaj prikupljivega na sebi.

Pa se je sklonil po novcih, na tleh ležečih, in zopet so zapele strune otožno pesen. Ustnici, ki ste se držale prej na smeh, ste se zresnile in iz ust so začeli prihajati divni glasovi krasnega tenorja, ki so spremljevali otožno pesen otožnih strun.

In zopet se je pripognil po novcih in zopet je začel prebirati strune. Nove melodije so se izvijale iz prej tako otožnih strun, obličje se mu je zopet razjasnilo in raz ustnic so se usipali glasovi vesele poskočnice.

Tako si je služil mladi umétalnik svoj kruh.

Glasov domačih pa nisem več slišal raz zveneče strune.

In vender se nisem mogel ločiti od mladega citrarja. Po slugi naročim mu, da bi rad govoril ž njim. In prišel je k meni. Poprosim ga, da mi še jedenkrat zaigra ono domačo pesen in zapoje. Nekako nezaupno me pogleda, potem pa reče, da besed ne zna; samó napev mu je znan. In zaigral jo je, a zapel je ni.

Ali mojej zvédavosti s tem še ni bilo pomagano. Rad bi bil izvedel, kje se je naučil mladi Tirolec slovenske pesni. In povedal mi je še več nego sem želel. Povedal mi je vso kratko, a vender dolgo povest svojega življenja. Govoril pa je tako-le:

„Domá sem v gôrskoj vasici blizu Bocna. Oče so mi vže zgodaj umrli in dobil sem očma. Ta pa me ni imel rad in bil sem mu trn v peti. Mati pa so me ljubili iz dna svojega srea in skrbeli so zame kakor za zenico svojega očesa. Imel sem tudi strijca v Bocnu, ki me je jako ljubil in rad bi mi bil pomagal, a ni mogel, ker sam ni imel ničesar. Hodil je po hišah in vzlasti gostilnah, kjer si je služil s citranjem svoj vsakdanji kruh. Citre so mu bile vse imetje. Hodil sem rad k njemu ter je naučil tudi mene tega, kar je znal sam. Toda dobivši očma, nisem smel več k strijcu, ker me je očem vedno doma potreboval in ne potreboval. Ko pa mi umrjó tudi mati, tedaj mi ni bilo več ostati domá. Ušel sem svojemu očmu in šel k svojemu strijcu. Ta pa je bil vže na robu groba. Leto in dan sva bila še vkupe, potem so zanesli tudi njega štirje možje tjà na pokopališče. Jaz pa sem pobral vse, kar je zapustil strije: pet srebrnjakov in citre. In s temi sem šel križem svetá“. — Tako je pripovedoval mladi umétalnik ravnodušno. Samó takrat, ko je govoril o smrti očetovej, materinej in strijčevej, zalesketale so se skrite solze na mladem obličji.

Meni pa se je radoznalost še bolj povečala. In vprašal sem ga, kje se je naučil one slovenske melodije. Nasméhnil se je in povedal, če tudi se mu je zdelo nenavadno moje vprašanje.

„Ko sva še hodila s strijcem — Bog mu daj dobro! — po Bocenskih krémah, prihajali so večkrat v neko gostilno koncem mesta vojaci, ki so

govorili v nam neznanem jeziku. Da ni bilo vlaško ali nemško, kar so govorili, vem; peli pa so več potov pesni v svojem jeziku, katere so nam tako ugajale, da smo je včasih prosili, naj nam zapojó kako svojo. In zapeli so jih, katerih dve melodiji sem si zapomnil, besed pa seveda ne, ker jih nisem razumel. Jedno znam še igrati in za prvo besedo vem, da se glasi: „Naprej“. Ako vam je drago, zaigram jo.

In meni je srce utripalo ter se nisem mogel vzdržati, da bi ne začel sam spremljati s petjem mladega citrarja. Ko pa sva dokončala in je meni čas potekel, tedaj sem se poslovil od njega, vprašaje ga, koliko mu dolžujem.

In dejal mi je, ako mu hočem storiti kako uslugo, zapišem in preložim naj mu besede ónih dveh pesni. In zapisal sem mu je še tisti trenotek, ter mu stisnil še nekaj drobnega v pest. Še precej časa sem gledal za odhajajočim, dokler ga niso zakrile visoke hiše in čuli so se od daleč samó še posamični glasovi njegovih citer — — —

Prihajalo pa mi je na misel, kako mi je pravil moj bratranec svoje zgrade in nezgrade, ko je bival kot vojak dlje časa v Bocnu in porajale so se mi nove misli v vznemírjenem sreči — — —

Z mladim Tirolcem pa sem prišel še jedenkrat vkupe — v svojem domačem kraju. A tedaj ni bil več sam — bila jih je cela družba godeev — in ni bil več tak. Pobiral je z upregnenim papirjem za sekirice darov okolo poslušalcev in prišel je tudi do mene. Ko mu pa pogledam ostro v zastarelo obličje, premerim ga z očmi od vrha do tal, ter vržem precejšno vsotico v dar, tedaj me pogleda natančneje in čelo se mu še boljše nagrbanči. Ko je vže odhajal, pogledal me je še jedenkrat, kakor bi me hotel z očmi prebosti — a spoznal me ni.

Družba ga je postarala, pretvorila in pokvarila.

Jaz pa sem dejal še tisti večer na papir, kar si zdaj čital, mladi čitalec, da izveš tudi ti, kako človek sme biti in kako ne sme biti.

B—c.

Lesena žlica.

(Prilika)

bogatej meščanskej hiši so imeli svoje dni leseno žlico, ki je bila takolična, kakeršno je le mogoče izrezljati iz brinjevega lesa. Kdor koli jo je videl, pohvalil jo je in dejal, da je lepa. Vsled tega je postala žlica zelo ošabna, kajti napuh se nahaja v vsakej stvarci, in tako tudi v leseni žlici.

„Oh“, misli si ošabna žlica, „ko bi bila jaz od srebra! Zdaj me samó hlapci in dekle jemljó v roke; ako bi pa bila srebrna, služila bi lahko kralju, ki s srebrno žlico já iz srebrnih pladnikov.“

Pri prvi priliki je prosila lesena žlica svojo gospodinjo: „Ljuba gospa! vi pač sami izprevidite, da sem jaz prelepa za kuhinjo; meni bi se spodobilo, da bi na gosposkej mizi ležala in stregla. Ne morem več tukaj prestatí, ker moram vedno samó s hlapci in deklami občevati, katerih nobeden nima omike niti se zna spodobno vesti. Prosim vas, gospa ljuba, dajte me posrebrniti ter mi odkazite drugo službo.“

Gospodinja je rada ustregla njenej želji ter jo poslala k zlatarju, da bi jo posrebrnil. Zlatar je svoje delo tako dobro zvršil, da se je lesena žlica blestela kakor solnce ter se po vnanjej podobi ni mogla razločiti od nobene druge srebrne žlice.

Tudi gospodinja je bila zadovoljna z njo, in jo je spravila v škrinjo k drugim srebrnim žlicam, s katerimi se je posrebrnjena žlica hitro sprijaznila, ter vse srebrne žlice imenovala svoje sestre, vilice pa brate, a žličice za kavo so jo morale zvati tetico. Drugim žlicam je pripovedovala, da je v rodu z veliko srebrno žlico, katero je imenovala svojo babico, da-si je ni še nikoli videla.

A kadar je prišel postrežnik po srebrne žlice, pustil je vselej posrebrnjeno v škrinji, naj se je bila tudi najviše vlegla, da bi je ne bil prezrl. In ker jo je vender postrežnik vselej prezrl, pritožila se je gospodinja in rekla: „Povejte vender postrežniku, da sem jaz tudi srebrna in ravno tako lepa in dobra, kakor druge žlice. Jaz ne vem, zakaj ravno mene postrežnik vedno prezira, da-si se še lepše svetim, nego-li druge žlice.“

„Ljuba moja!“ reče gospodinja, „postrežnik pozna na teži, kadar te v roko vzame, da nisi srebrna, nego le posrebrnjen kos lesá.“

„Oj, teža, teža!“ vzdihuje žlica; „tedaj ni samó vnanji lesk, ki pravo srebrno žlico loči od posrebrnjene?“

„Ljuba moja!“ podučuje jo gospodinja, „srebro je dosti težje od lesá, zato tebe vsakdo lahko spozna od prave srebrne žlice.“

„Tedaj me pa napravite težjo, da bodem popolnem enaka drugim žlicam, ker drugače te sramote ne morem prebijati!“

Gospodinja je zopet spolnila to njeno željo in jo poslala k zlatarju, rekoč: „Ljubi zlatar! naredite mi to žlico tako težko, kakor so druge srebrne žlice.“

„Tega drugače ne morem storiti,“ odgovori zlatar, „nego da jej vlijem svinca v ročaj.“

„O joj,“ vzdihuje žlica, „tedaj me bodeš prebodel, morda še prav globoko do srca! Ali zavoljo časti se mora vže nekaj prestati; zatoorej prebodi me v božjem imenu, in vlij svinca v me, da bodem le taka, kakeršne so prave srebrne žlice.“

Potem je zlatar globoko vrtal v žličin ročaj, da-si jo je to zeló bolelo. Vender je žlica zaradi časti vse rada prebolela, ter niti črhnila ni, ko jej je zlatar vlival razbeljeni svinec v prevrtani ročaj. In zdaj je bila lesena žlica težka, kakor druge srebrne žlice, in novič posrebrnjena se je še lepše svetila od drugih in še celó postrežnik jo je imel za pravo srebrno žlico. Zdaj bi bila lesena žlica popolnem zadovoljna, ako bi jej le svinec ne bil težil tako hudo njenega srca. Ali tudi to je zavoljo časti rada prenašala, saj je zdaj z drugimi vred pri mizi opravljala častno službo, ki je bila samó srebrnim žlicam odločena.

Nekega dne pa umrje njena gospodinja. Posrebrnjena žlica zaradi tega ni žalovala, nego razveselila se je, ker zdaj ni nikogar več na svetu, ki bi znal za njeno skrivnost, da je ona le priprosta lesena žlica, ki ima le zunaj srebrno podobo, a znotraj v srci pa kepo svinca. „Zdaj si bode pač vsak mislil, da sem res prava srebrna žlica,“ misli si, „in tako sem dosegla, česar sem si želela.“

Ali hitro po gospodinjini smrti so prodali vse srebrne žlice zlatarju, in on jih je hotel preliti ter v drugo podobo predelati. Ko je uboga posrebrnjena žlica videla zlatarjev namen in tudi peč, v katerej bode srebrne žlice prelival, prestrašila se je ter tožila drugim žlicam grozovitost, katero zlatar ž njimi namerava, niti da bi se mogle braniti. „Vse nas bode sežgal in pokončal,“ toži lesena žlica.

„O nè, tega ne more storiti,“ jo tolažijo srebrne žlice; „samó raztopil nas bode, ker imamo nekoliko bakra primešanega, in potlej bomo dosti čistejše in še lepše, kakor smo zdaj.“

Lesena žlica pa se ni dala utolažiti, dobro vedoč, kaj bode ž njo, če jo zlatar v ogenj vrže.

In ko jo hoče zlatar z drugimi žlicami v ogenj djati, začne ga prositi s tresočim glasom: „Ljubi gospod zlatar! jaz sem sicer tudi srebrna žlica, kakor vidiš in čutiš po mojej teži, ali vender nisem takšna, kakeršne so druge žlice, nego mnogo boljša sem in tudi od čistejšega srebra, zatoorej bi mi ogenj in dim utegnil škodovati. Ne devlji me torej v ogenj!“

„Ali si morda od živega srebra?“ „Dà, dà, od pravega živega srebra, gospod dragi!“

„To je laž! od živega srebra nisi, morda si le od kositarja.“ „Bog me čuvaj! kako li moreš tako slabo misliti o meni!“ „Ali si pa celó od svinca?“ „Od svinca? Brrr! Bog me vari. Od svinca? Saj me vender vidiš.“ Prepričati pa se vender moram,“ reče zlatar ter hoče ročaj upogniti — ali ročaj se stare in kepa svinca pade na tla. „Ahá, samó navadna lesena žlica si?“

„Dà, dà, lesena žlica; odkar mi je svinec padel od srca, čutim se zopet prosto in olehčano. Res, samó lesena žlica sem, in taka hočem ostati. Vzemí iz mene srebro, prikleni mi zopet ročaj in deni me v kuhinjo k drugim lesenim žlicam, da jim povem, kako neumna je vsaka lesena žlica, ki hoče biti po sili srebrna.“

Poslovenil J. S—a.

Mej otroci na kmetih.

II.

rijetno je na vaškem sopsašniku (gmajni). Za borovim gozdom se razprostira zelena raván, ki se končava z ne ravno strmim bregom. Na vznožji pa podí svoje brze valove in valčke bistra vodica, ki napravlja pod bregom temno-zeleni tolmun. Onkraj vode pa se širi kameniti in s protjem zaraščeni prod, ki seza tjà do družega brega, nad katerim se vije gladka cesarska cesta in ob cesti mične hišice in zeleni vrtovi. In res je prijetno pasti po tistej zelenej ravni in na strmem bregu in kamenitem produ. Ni treba paziti mnogo na živino, ker se ne more tako naglo izgubiti in še manje zavračati jo, ker mejí ves pašnik več ali manje naravna meja. Še bolje kot prijetna paša pa mika otroke — pastirje velika zabava. Zato gonijo otroci vže od nekdaj najraje semkáj na pašo, če tudi je pašnik navadno precej izlizan in pobrit, ker se pase toliko živine in tolikokrat na tem vaškem pašniku.

Saj je pa tudi veselje na tem bregu in pod tem bregom! Tam ob robu vleče majhen deček meketajočega kozla za brado, dokler se ta ne zaleti vanj, da se oba vkupe zavalita po širnem bregu. Na vrhu brega pleza drug deček na bradato kozo, da jo malo pojaše. Kaj pa, da so zabičevali vže mnogokrat domá, da jahati ne sme kozà, toda zdaj ga ne vidijo domá — in dovolj. Trdo stisne nožici pod kozji trebuh, češ, da ne pade raz kozo. Komaj jo požene, spusti se koza po bregu — a deček se zvali raz njo. Malo milo se mu nareja in roko pritiska na nežno glavico — menda je dobil več nego je iskal.

Ne daleč od nesrečnega jahača na precej širokej stezi stoji kočijica z dvema kolesi. V njej sedi mlado dete in maha in poka z ročicama, smijoč se malemu dečku, ki brije norce z njim. Za kočijčin drog pa drži okroglo-lična deklica, smijoč se obema. Aló, zdaj-le pa le!“ pravi deček ter stopi za kočijico. In stekó po stezi navzdol. Kamenje je ležalo tudi po stezi in nogici je vzdigala deklica vedno manje. Deček za kočijico je vedno srčeneji in strašno hudo se zaleti va-njo. Deklica ob drogu pa poljubi v tistem hipu rujavi kamen na stezi tako hudo, da se jej je kar kri prikazala pod rudečim noskom. Oh, kaj pa bodé zdaj? Vsega je kriv deček. Vzpoznavši svojo krivdo, posadi hitro po konci dete, ki se je tudi nagnilo v tistem hipu in sunku naprej,

potem pa stopi k deklici, ki je začela jokati. Po stezi gori pa sta pogledat prišla tudi vže dva druga, kaj se godi. Razvidevši hitro položaj, kakor je modrim možem navada, vzdigneta najprej deklico, tolažita jo in potolažita ter jej obrišeta krveo, ki je vže prenehala teči. Potem pa, ko deklica zatoži krivim spoznanega dečka, zvrši se sodba. Neporednega dečka obsodijo, da ne bode več vozil danes kočijice in da gre precej stran od njih, sodca pa in deklica z detetom otidejo počasi po stezi navzdol. Obsojeni deček otide s kislim obrazkom tjā na rob brega, kjer stojita dva poniglavčka poleg mladega telička. Posvetujeta se, kako bi zlezla nanj in kdo bode zlezel prvi. Kmalu se vsi trije sporazumejo. Jeden prime telička za vrat, drugi ga drži za rep, a tretji, naš znanec od kočijice, požene se z vso svojo močjo na-nj. Ali ponesrečil se mu je smeli skok. Na drugej strani pade raz tele, deček pri vratu je padel vznak na tla, a oni, ki je držal za rep, teče še nekaj časa za teličkom, vpijoč: ohá! dokler se ne zmuzne tudi njemu rep ter telebne z nosom po bregu; teliček pa je zbežljal za svojo mater, ki se je pasla ne daleč od tod. Počasi so se pobirali trije junaci iz zelene trave in obračali kisle svoje obraze drug drugemu, ozirajoč se na okoli, ako jih je kdo videl. Potem se začno prepirati med seboj, kdo je največ zakrivil nesrečne padce. Smeli skakalec se takó ujezi, da steče še jedenkrat za trmoglavim teličkom, požene se kar zviškoma na-nj, a pade še jedenkrat in zdaj toliko huje, da se začne jokati. Ona dva pa sta se mu smijala — — —

Še večji hrup je pod bregom. Oni trije, ki so šli s kočijico navzdol, ustavijo se na zeleni grivi. Jeden prinese izza grmovja mlado smrečico, ki se je bila posušila. Poreže jej vejice, a ne do debla, da je imela polno kaveljčkov, ter jo zasadi v zemljo. Drugi pa naredi male kljukice in prereže kratek cvek navspol. Potem sedeta oba z deklico okolo smrečice ter se začno „nebeškati“. Metali so k višku tista dva klinčka in komur sta se obrnila oba na jedno in isto plat, tisti je dejal kljukico na jeden kaveljček više. Zraven pa so upili in se prepirali, da se je jelo jokati dete v kočijici . . .

Precej poleg teh zraven vode je bila zopet cela tolpa drugih otrok. Od vode sèm so napeljevali male jarke po pesku in kamenji in so dejali, da delajo „rapice“. Na jednom kraji naredé nekakov jez, da pada voda kakor slap navzdol. Pod njim pa nastavijo iz dveh ali treh klinec sestavljena kolesca, da je goni voda. Pravijo, da delajo „mlinčke“. Zraven pa govoré prav moško, kakor veliki ljudje. Glej, zdajci pride k njim tisti, ki je skakal tako smelo na trmoglavega telička. Ta jim pokaže še drugačen „mlinček“. Moško zaukaže temu in onemu, da mu prinesó male deščice. Iz teh naredi lahen „mlinček“ in ga dene na visoka stala. Dolgo časa ni ničesar in vže se mu začno smijati ostali. Kar potegne lahen vetrič in „mlinček“ se jame vrteti. Nato začno delati tudi drugi take „mlinčke“, nekateri poskusijo kar z ónimi v vodi, ali malokomu se posreči. Oni deček, ki je prvi napravil „mlinček“ na veter, pa je toliko ponósnejši.

Onkraj vode na produ pa so zidarji, kamenarji in apnarji. Za velikim protovim grmom čepi jih jedna gruča. Jedni prinašajo kamenje, drugi ilovico, tretji pa zidajo. Stavba bode kmalu dozidana, samó dimnika jej še nedostaje. Ali sreča ni mila tem zidarjem. Debel kamen se je odvalil iz zidovja in

do malega vsa stavba se razruši. Čuda, da ni nikdo poginil pod zidovjem. Pa saj je bila stavba manjša nego li ljudje okolo nje.

Tam ob vodi režejo nekateri protje v gostem grmu. A drugi sedé na tleh s prekranim evekom v zemljo zasajenim, s katerim belijo drobne šibice iz protja, katere se porabijo za pletenje jerbasov, košar itd. V tolmunu pod veliko, rujavo skalo se kopljejo nekateri ter kažejo svojo spretuost v plavanji in kopanji. Jeden pa se še le uči plavati. V vodi leži na pesku po trebuhu ter maha z rokama in nogama, da nese vodo daleč na okoli in poškropi celó tiste, ki se igrajo na travi.

Tisti, ki so bili imeli opraviti z „mlinčki“ in zidanjem, pomaknili so se na vrh zelene rebri. „Pojdimo se skrivalnice!“ zavpije jeden in stopijo se v krog. Jeden začne šteti in vselej, kadar dokonča znane besede z „vija-vaja-vèn!“ izstopi dotični iz kroga. Zadnji ostali pa loví . . .

Solnce se poslavlja vže s skrajnimi žarki od trudne zemlje in čas je domóv gnati. Na sredi pašnika so kurili. A ogenj vedno bolj pogaša, čim bliže je solnce svojemu zatonu. Okolo kurišča so naredili pastirji malo ograjico, češ, da bodo sedeli angelčki čez noč na njej in čuvali ogenj. Potem pa začnó poganjati živino vkupe, da se vrnejo domóv.

In zdajci se pomikajo z živino vred počasi proti domu, prepevaje in ukaje, da odmeva ónstran vode; krave pa mukajo, voli bokajo, koze meketajo, ovce beketajo, dokler se ne izgubé vsi v vási, po hišah in hlevih . . .

P. B.—c.

—x—

Najlepši dan.

Neciga dne, ko je bil Napoleon vže na vrhunec svoje slave dospel, zberó se pri njem najizvrstnejši njegovi generali ter se pogovarjajo o naj-pomenljivejših dnevih svojega življenja. Molčé jih posluša nekoliko časa cesar Napoleon. Potem jih vpraša zamišljeno pred-se zróč: „Ali veste, dragi generali, kateri dan mojega življenja je bil najlepši in za mene najsrečnejši?“ Imenujejo mu dneve, ob katerih je bil slavno zmagoval, in dan, ko je bil v cesarja venčan. Z glavo majaje odgovori jim cesar: „Predragi generali, niste uganili!“ „Dan prvega sv. obhajila bil mi je najlepši in najsrečnejši dan mojega življenja.“ Vsi generali se zasmеjejo, samó jeden med njimi ostane resnóben in zamišljen. Napoleon mu dene roko na ramo ter govori: „Dobro, Drue (Drouet), dobro! Srečen sem, da me vsaj jeden razume.“ — In móž, ki v najsrečnejših dnevih svojega življenja dneva prvega sv. obhajila ni pozabil, pozabil ga tudi ni v dnevih svoje grenke usode. Ko se mu je na otoku Št. Heleni sredi atlantskega morja bližala smrt, spomnil se je Boga svoje mladosti ter ga prisrčno prosil, naj mu bode v zadnjem uri ravno tako milostiv, kakor mu je bil v dan prvega sv. obhajila. Pred smrtjo poklical je Napoleon vse svoje továriše ter jih zagotavljal, da hoče v naročji apostolske, rimsko-katoliške cerkve umreti. Tudi svete zakramente za umirajoče je prejel v zadnjem uri z vidno pobožnostjo. V svojej velikej sreči ni se nikoli dosti brigal za Bogá, da bi se ga bil spomnil ter ga molil in prosil kakor nekda j v detinskih letih, zato ga je bil Bog ponižal.

Ksaverij.

—x—

Žalujoča sestrica.

Milo joče mala Jela,
Ker jej smrt je brateca vzela
Ga pristrčno je ljubila
Ž njim v učilnico hodila,
In doma sta vkup igrala
Mladih let se radovala. —

Smrt nemila bratca vzela
Milo joče sestra Jela:
„Kje si Zlätan, bratec mili,
Al' se sestra ti ne smili,
Ki po tebi joče, vzdihše,
Britke si solzice briše?
Tvojega ne vidim lica
Sem brez tebe sirotica!“ —
Mati hčerko je objela
Tolažiti jo začela:
„O ne joči, duša mila,
Da si Zlätana zgubila;
Bratec tvoj z nebes višine
Gleda v solznate doline;
Z angelčki v nebeškem sjaji
Se sprehaja v svetem raji.
Pusti ga se veseliti,
V družbi angelčkov mu biti,
Kder vesele pesni poje
O ne jokaj, dete moje!“ —

L. T.

— x —

Dva stotaka.

Ek pastir na Francoskem je kupil pri starinarji zelo staro knjigo „Zgodbe stare in nove zaveze“, katero je o dolgih zimskih večerih prav pridno prebiral. Ko nekega večera zopet prebira knjigo, zadene na skupaj zalepljena lista, kar ga v daljnem branji moti. Nejevoljno a vendar varno razlepi lista in glej — dva stotaka padeta iz knjige. Vže si misli, kako bode razveselil moža, ko mu jih bode vrnil, ali zdajci zagleda na kraji sledeče besede: „S trudom sem si pridobil in z varičnostjo prihranil te novce — ker pa so moji dediči z vsem potrebnim preskrbljeni, naj bodo ti novci tvoji — ki prebiraš to knjigo.“ —

J. M.

— x —

Pisma mlademu prijatelju. *)

IX.

Dragi Bogdan!

zajemnega in združenega delovanja je bilo pri nas malo vže od nekdaj. V 16. stoletji so se sicer pisatelji slovenski osredotočili kolikor toliko v svojem delovanju, ker je bil vsem prvi namen širiti novo vero v Slovenstvu, da-si tudi med njimi ni bilo vselej potrebne jedinstvi. Celó sledovi jugoslovenske uzajemnosti so se pokazovali tedaj na slovenskem književnem obzorji. V 17. in 18. veku tjà do M. Pohlina pa pogrešamo popolnem vsake uzajemnosti mej slovenskimi pisatelji; kakor zelenice so se javili le posamično in osamljeno v puščavi slovenske književnosti. K večemu, ako se more omeniti slovenska pratika kot perijodična**) knjiga, katere prva je prišla v déžél 1726. l. v Augsburgu na Nemškem in izhaja od takrat vsako leto še do današnjega dne. Za M. Pohlina pa je oživeló zopet „modrišče delovnih“ (academia operosorum), okolo katerega so se zbirali najznamenitejši tedanji učenjaki naše ožje domovine, kakor ti je znano. Otec M. Pohlin in jezuit Fr. Daj (Deu) sta začela izdavatí prvo slovensko perijodično knjigo „Pisani ce“, katerih so prišli na svetlo trije zvezki (1779, 1780, 1781), dva pa sta ostala v rokopisu. Val. Vodnik je začel izdavatí po nasvetu Cojzovem „Veliko pratiko“ (1795, 1796, 1797), l. 1797. pa sò prišle v dežél njegove „Lublanske Novice“, prvi slovenski, perijodični, politično-poučni časopis, ki je izhajal po dvakrat na teden na pólu pole v malej osmerki, pozneje pa le po jedenkrat, dokler ni moral popolnem prenehati koncem leta 1800, ker je imel premalo naročnikov. Za Francozov je izdaval Charles Nodier list „Télégraphie officiel“ v francoskem, vlaškem in nemškem jezici in dva meseca tudi v slovenskem. In to je prvi dnevnik slovenski. Iz pisma Jarnikovega, ki ga je pisal Metelku, spoznamo, kako se je mislilo pred 1825. l. na izdavanje slovenskega časopisa v Ljubljani in res so koncem 1824. l. ustanovili Čigler, Holcápfel in Andrijoli prvi slovenski tednik: „Slavinja“, toda vlada ga jim ni dovolila izdavatí, češ, da nimajo za to potrebnih znanosti.

Po smrti Vodnikovej se je pesništvo potisnilo v ozadje in pisatelji slovenski so se pečali po največ s slovnicó. Leta 1830. pa se začne nova dóba v slovenskem pesništvu. Po uredništvu Kóstelčevem je začela prihajati v déžél vsako leto zbirka slovenskih pesnij z naslovom: „Krajska Čbelica“. Izšlo je je vsega vkupe pet zvezkov. Vsak zvezek obseza izvorne slovenske pesni in prevedene, največ iz slovanskega (srbskega). Izdajatelj „Krajske čbelice“ je bil Mihael Kóstelec, pravi njen pospeševatelj in urednik Matija Čop, najdičnejši duševni podpiratelj pa Fran Prešíren. „Čbelica“ je jedna najvažnejših prikazni v naši literaturici. Okolo so se zbrali vsi tedanji pesniki, delajoč zložno in uzajemno na mladem slovenskem leposlovnem polji.

*) **Popravek.** V 6. pismu glasi se imé prekmurskega pisatelja: Imre Augustič, a ne: August Imre.

**) Perijodičen se imenuje časopis ali knjiga, ako izhaja v naznačenih rôkih dalje časa.

Trudili so se otresti, ako ne po oblikah, vsaj po duhu vseh tujih navlak in uzorov in pesništvu pritisniti na čelo popolnoma znak narodnega glasú in duhá. „Čbelica“ je oživila pravo umétalno poezijo in gladila pot slovenskemu pesništvu v olikanejšje kroge, kateri so se do tedaj zanimali samó za nemško in francosko literaturo. Vzbudila je silno navdušenost in unetost za slovensko pesništvo in pokazala pravíla, kako se poje slovenski. Pesniki so se otresli tiste prvotne okornosti, ki je hodila še Vodniku na pot, in stopali so brez strahú v kolo pesnikov srečnejših narodov. „Čbelica“ je začela tudi znano „abecedno vojno“ ter ohranila jedinstvo v črkopisu, katero se je začelo tedaj rušiti, pokopavši „metelčico“. Po „Čbelici“ se je povzdignilo pesništvo in jezik slovenski in seznanila nas je tudi z drugimi slovanskimi narodi. Slovanska uzajemnost se je pokazala po jedne strani z brati Čehi, katere je seznanil Fr. Čelakowský s „Kranjsko čbelico“, preloživši nekaj slovenskih pesnij na česki jezik; po druge strani pa z brati jugoslovanskimi (Hrvati in Srbi), ki so se jeli zbirati tedaj v „ilirsko kolo“. „Kranjske Čbelice“ prvi štirje zvezki so se tiskali v „bohoričici“, zadnji zvezek (1848. l.) pa vže v „gajici“. Krajčeva „Narodna biblioteka“ je priredila novo izdajo „Kranjske Čbelice“ v petih zvezkih. Vseh pesnikov „Čbeličarjev“ je petnajst. Neznátnejših ti ne bodem omenjal. O Blaži Potočniku, ki je bil „metelkovec“, sem ti vže pravil; ravno tako o „koroškem Vodniku“ Urbanu Jarniku.

Mihael Kôstelec (Kastelic) je umrl kot knjižničar na ljubljanskem liceji (1868. l.) Bil je izdavalatelj in marljiv sotrudnik „Čbeličin“, toda pravi pesnik on ni bil. Nekatere pesni njegove se čítajo prijetno, druge pa niso nič kaj posebno dobre.

Janez Cigler (Ziegler) je umrl kot župnik v Višnjej gori (1869. l.). Pesni njegove imajo malo poezije na sebi; pisal je tudi nabožne knjige, a najzaslužnejšim se je naredil po svojih povestih. Pokazal se je izvrstnega pripovedovalca gledé vsebine in oblike. Jezik mu je dokaj pravilen, domač in blagoglasen. Njegove povesti so se udomačile mej narodom kakor le malokaka knjiga. Kdo še ni čítal „Živenje S. Heme“ (1839. l.), „Deteljice“ (1863. l.), „Kortonice“ (1866. l.) in „Sreče v Nesreči“ (1836. l.), ki je prvi slovenski narodni roman (daljša povest) ter je izšla (1882. l.) v drugej izdaji kot III. knjiga „Knjižnice slovenskej mladini“, katero izdaje urednik „Vrtčev“. Cigler je pisal tudi v „Drobtinice“ in „Novice“.

Jožef Žemlja je umrl kot župnik v Ambrusu (1843. l.) Bil je izvrsten rodoljub in dober jezikoslovec. V svojih pesnih (Sedem sinov) se je pokazal dobrega epika.*)

Jakob Zupan je bil doktor sv. pisma, profesor bogoslovja v Ljubljani in je umrl v Celovci 1852. l. Bil je veleučén, izobražen in duhovit, izvrsten poznavatelj slovansčine in zgodovine. Pisal je v razne časnike in bil najplodovitejši „čbeličar“ poleg Preširna. Pravi pesnik ni bil Zupan. Ljubezen do slovenščine ga je zavela časih predaleč in niti misel niti oblika se mu ni vselej posrečila. Jezik mu je večkrat pretiran, zasukan in teško umljiv. Vender veje velika ljubezen in neskajjeno rodoljubje iz Zupanovih pesnij. Nabiral je tudi narodno blago in zapisal okolo 500 narodnih pesnij.

*) Epična pesen je ona, v katerej nam pesnik kako dogodbo pripoveduje, pri čemer nima njegovo srce nobenega opravila.

Pravi duševni oče „Kranjskej čbelici“, najboljši Preširnov prijatelj in velikan učenosti“ je bil Matija Čop, ki se je porodil 1797. l. v Žirovnici na Gorenjskem, šolal v Ljubljani in učil na Dunaji modroslovja. Pozneje je bil profesor poetike (pesništva) na Reki, potem je šel za profesorja jezikov v Lvov na Poljsko, 1827. l. pa dobode službo za profesorja poetike v Ljubljani, kjer dostane tudi službo knjižničarja na liceji. Leta 1835. je utonil v Savi pri Tomačevem, kopaje se s svojim prijateljem Kôstelcem. Čop je bil neverojetno učen mož. Znal, pisal in govoril je devetnajst jezikov: slovanske, romanske, germanske, madjarski in hebrejski. A ne samo znal je toliko jezikov, poznal je tudi njih književnost in je imel nenavadno obširno obzorje v vědi in oceni. Pisal je sicer jako malo, ker ga je pobrala mnogo prezgodaj nepristranska smrt, a kar je pisal in naredil, dobro je in velike vrednosti. — Prvo zaslugo si je pridobil Čop s tem, da je spisal slovensko literarno zgodovino, ki jo je sestavil na prošnjo slovečega češkega učenjaka P. J. Šafařika, ki je nabiral gradiva za obširno literarno slovansko zgodovino. Ta Čopova zgodovina je prišla na svetlo še le tri leta po smrti Šafařikovej 1864. l. — Druga zasluga Čopova je ta, da je bil on pravi urednik in duševni vodja „Kranjskej Čbelici“, če tudi sam ni ničesar pisal v njej. — Čop je vodil tudi nasprotnike „metelkovcev“ v „abecedni vojni“ in ravno njemu se imamo zahvaliti, da je potolkel „metelico“ in odvrnil s tem razcepljenje slovenskega črkopisa. Čop je bil tudi najboljši prijatelj najboljšega pesnika slovenskega, Frana Preširna, in je jako mnogo uplival na razvoj in nagib poezije svojega prijatelja. Bil je na široko izobražen v najvažnejših literaturah in kot tak je lahko uplival na nadarjeni in vzprejemni pesniški čut in ukus slavea Preširna. Kakor je grel Vodnik svoje pesniške proizvode na ognjišči Cojzove izobrazenosti, tako je ogreval visoko izobraženi Čop globoko misleči in čuteči pesniški talent Preširnov. — Kot učitelj je bil Čop jako priljubljen pri svojih učenceih in njegova vsestranska vednost je uplivala tudi na mlade ljudi jako dojetno.

Glava vseh čbeličarjev in krona vseh slovenskih pesnikov je **dr. Fran Preširen** (Prešern), ki mu je tekla zibelka v Vrbi na Gorenjskem (3. dec. 1800. l.) S sedmim letom otiče k svojemu strijcu, ki ga je dal v šolo v Ribnico. S trinajstim letom pride na ljubljansk gimnazij, kjer dovrši odlično svoje učenje 1821. l. Jeseni bodočega leta se upiše kot pravnik na vseučilišči in 1828. l. postane doktor pramoslovja. Po mnogih težavah in prevarah ustopi kot koncipijent v pisarno svojega prijatelja dr. Chrobata v Ljubljani, a 1846. l. odpre v Kranji svojo lastno pisarno. Umrle je vže 1849. l.

Kakor je Ravnikař stvarnik slovenske prôze, tako je Preširen stvarnik slovenskega pesništva. Vodnik je prvi slovenski pesnik; toda njegove pesni nimajo v resnici prave, stalne umetalniške cene: njegova poezija je še le na pragu pravega pesništva. Vidi se jej, da se je izkopala ravnokar iz narodne poezije; vsa oblika in duh v Vodnikovih pesnih je še ves tak, kakor v narodnih pesencah. Njegove pesni so še, rekel bi, iz otročje dôbe, lahne, priproste, a ljubeznive in pripravne za petje; Preširnovе poezije pa imajo pravo, stalno umetalniško ceno. Njih vsebina je dovršena, mera prav osnovana. Preširen je obogatil slovensko pesništvo z novimi pesniškimi oblikami, kiticami, stihi, kakor še nihče ne pred njim in za njim. Pokazal je in dokazal, da je slovenski jezik sposoben ravno tako za razne pesniške oblike kakor drugih iz-

obraženih narodov, ako ne še bolje v nekaterih slučajih. Preširen je stvarnik slovenskega pesniškega jezika. Zlagal ni pesnij samó za petje, nêgo tudi za čitanje; z njimi se razveseljuje neučen prostak, z njimi se zabava mnogo zahtevajoč omikanec. Po ruskem in germanskem vzgledu je vzprejel priglas za podlago in osnovo pevske mere in za njim so šli vsi slovenski pesniki.

Da pa je došel Preširen do tolike visočine, pomogla mu ni samó njegova čudovita pesniška nadarjenost; tudi učil se je mnogo in temeljito, na strani pa mu je stal M. Čop s svojim obširnim znanjem in krasoslovnim izobraženjem. Da-si se je učil Preširen v tujih književnostih pesništva, vender ima njegova poezija národen značaj. Proučil si je dobro narodno pesništvo in nabral je sam kopice narodnih pesnij. Da-si se ni mogel odtegniti popolnoma tujemu uplivu, vender sta duh in vsebina Preširnova slovanska; poezije njegove so napojene s čisto studenčnico narodne individualnosti (pojednosti, posebnosti) slovenske.

Dejalo se je tudi in se deje, da je ostal Preširen v dôbi slovanskega preporeda zgolj pokrajinsk pesnik.

Res je pisal Preširen „kranjščino“ (gorenjščino) v lepšem pomenu besede, ali beseda „kranjščina“ je bila njemu „slovenščina“ in „Slovenec“ je bil njemu „Slovan“. Slovenščina njegova je nenavadno lepa, gladka in pravilna in stihii njegovi razodevajo dostikrat prav národen glas; saj se je učil slovenščine od Kopitarja, Ravnikarja in Metelka. Pesni njegove nam dokazujejo dovolj, kak Slovan je bil Preširen in če tudi ni trkal vselej in povsodi ob svoje slovanske prsi, bilo je vender pod njimi slovansko srcé. Dopisaval je res nemški s slovanskimi brati in je pel nemške pesni, ki ne delajo sramote prvim nemškim pesnikom; ali tako ravnanje se pač lahko opraviči, ako nam je le nekoliko znan tedanji čas in duh njegov in koliko je še danes bolje v tem obziru, priča nam naše vsestransko življenje. Res, da ni šel za „Ilirci“*), celó nasprotoval jim je in Stanko Vraz je moral slišati marsikako britko besedo zaradi svojega „ilirstva“. Preširen je bil trezno in hladno misleč ter je izprevidel vže naprej (kar so drugi izprevideli mnogo let pozneje), da Slovencem ni mogoče stopiti v „ilirsko kolo“, ako nečejo popolnem prezreti ogromne mase slovenskega naroda. — Preširen je prvi slovenski pesnik v najširjem pomenu besede in ne poznamo ga samó mi, tudi drugi Slovani naslanjajo se z njegovimi nesmrtnimi proizvodi in nobenega slovenskega pesnika ali pisatelja ime ni tako znano v Nemcih kakor ravno Preširnova.

*) Pred 50 leti se je jel buditi hrvatski narod iz svojega duševnega dremeža. Slavní dr. Ljudevit Gaj je začel izdajati časopis „Hrvatske novine“ z nekaterimi mladimi ljudmi. Pred tem ni se znalo ne za kakove časopise, ne za kakovo književno jedinstvo, ne za kakov književni jezik. Ako je izšla kje kaka knjiga, bila je pisana v onem narečji, ki se je govorilo v ónem kraju, kjer je tiskana knjiga, a vsemu narodu ni bila razumljiva. Jedni so pisali v kajkavskem narečji (kjer se govori: kaj=was), drugi v čakavskem (ča=kaj), tretji v štokavskem (što=ča=kaj); ker pa večina naroda govori štokavsko narečje in ker so v tem narečji pisali slavní dobrovniški pesniki vže v 15. in 16. stoletji svoje divne pesni, začel je Gaj in njegovi prijatelji pisati novine in druge spise s štokavskim narečjem. In tako pišejo od te dóbe vsi Hrvatje jednako s Srbi vse svoje knjige in časopise, samó da rabijo Hrvatje „latinico“, Srbi pa „cirilico“. Kmalu so vzprejeli Gaj in somišljenici njegovi za vse južne Slovane ime „Ilir“, misleč, ká so Srbje in Hrvatje potomci starih Ilirov. To ime se je s časom zamenjalo zopet s „hrvatskim“; v pismenem jezici so pa ostali Hrvatje vender-le združeni. Tudi Slovenci (vzlasti štajarski) zatekali so se v mnogem številu v „ilirsko kolo“ in najprvi pesnik „ilirski“ je bil Slovenec iz Štajarske, Stanko Vraz (1810—1851), ki je še zdaj poleg P. Preradovića prvi pesnik hrvatski in je izdal tudi 1839. l. v Zagrebu zbirko slovenskih narodnih pesnij.

Ako bi ne imeli drugega nego Preširna, ponosno bi smeli stopiti z njim v vrsto pesnikov srečnejših narodov.

Prva pesen slovenska Preširnova je natisnena v „Illyr. Blatt“ 1827. l., najbolje pa se je proslavil v „Kranjskej Čbelici“, po katerej ležé njegove poezije liki redki dijamanti mej raznimi kameni. Leta 1836. je izdal epično pesen „Krst pri Savici“, katerej ni jednake na tem polji slovenskem, izimši národne epike. Leta 1847. izdal je sam svoje „Poezije“, katerih je prišla 1866. l. nova izdaja, katero so priredili J. Jurčič, Fr. Levstik in J. Stritar, ki je spisal za uvod kratek životopis in nedosežno oceno Preširnovih pesnij, katera je še le razkrila, kaj je v resnici naš Preširen. Preširnovih pesnij nova izdaja se pričakuje. Pozdravlja te Tvoj

P. B.

Prirodopisno-natoroznansko polje.

S ô v a.

Sôva ima v Slovencih mnogo imen. Pravijo jej velika sôva, sovjak, vir, velika úharica in bubuj, (nemški: Uhu, grosse Ohreule; latinski: Bubo maximus, Strix bubo). Uharica méri v dolgost 30—60 cm, v širokost z razprostrtimi peroti pa skoraj 2 metra. Glava njena je zeló velika. Rudečkastorumene svetle oči so velike in ležé globoko vdrte sredi pérnatega venca. Na glavi ima tudi dva pérnata čopa, katera lahko premika. Perje je zeló mehko in rahlo, po hrbtu temno-rujavo, a po trebuhu bolj rumenkasto, progasto in valovito. Kljun je kratek, zakrivljen in večinoma s perjem porasten. Tudi noge in celó prsti, katerih jednega lahko naprej ali nazaj obrne, so z mehkim perjem gosto porasteni.

Sova je ponočna ptica in živi po gozdih, vzlasti rada med kakimi razvalinami, kjer se po dnevi lahko skriva v duplinah. Da-si tudi po dnevi vidi, vender ne more iti na lov, ker jo svetloba preveč v oči bôde.

„Čez dan iz luknje vèn ne smem,

Luč slábo mojim dé očem,“

(Stritar.)

pravi sôva sama o sebi.

Po dnevi sedi v kakej luknji ali razpoki, prisluškáva vsak najmanjši glas in neprenehoma pazi in gleda na vse, kar se godi okolo nje. Nekaj časa miži, potem široko odprè oči ter udarja in piha s kljunom, da človeka, opazujočega jo, kar zôna obhaja. Premišljuje morda svoj žalosten stan:

„Čez dan iz luknje vèn ne smem,

Luč slabo mojim dé očem;

Po noči pa je malo paše.

Trdo je res življenje naše!

Dà! včasi, vrag mi vzemi perje!

Spát morala sem brez večerje!“

(Stritar.)

Gorjé pa sôvi, ako jo opazijo druge ptice, recimo: vrabci, ščinkoveci, šoje ali celó vrane in krokariji. Druga za drugo se zaganjajo v njo, vpíjejo

in razgrajajo vse navskriž, klujejo in mrevarijo ubogo siroto, da je vsa razmršena in krvava. Ubožica se ne more nikakor braniti tolikim sovražnikom, ker na vsak najmanjši migljaj razsrdi jih še huje takó, da jo popusté ali mrtvo ali pa smrtno utrujeno.

Kadar se pa uleže mrak na zemljo in se druge ptice podajo k počitku, tedaj se osrči sôva in si misli:

„Noč bodi! pravim — pa je noč.

Zdaj se začenja naša moč.

Pred nami v strahu vse se križa;

Le hitro! kje je kaj drobiža?“ *(Stritar.)*

Vesela se spusti iz svojega skrivališča v sladkejši nadi, da dobi mnogo plena, mnogo slastne pečenke.

Letí zeló nizko, lahno in tiho. Podá se na polje, kjer pobira pridno poljske miši, krte, hroste in druge kvarljive živalice; včasih napade celó zajca ali mlado srno. Gorjé tudi ptičku, ako jej pride v kremplje. Po njem je! Brez usmiljenja ga zadavi in požrè, maščujoča se nad njim radi zaničevanja, katerega je morala po dnevi prestati.

„Sôva se huduje,

S kljunom ptici sivo perje ruje.“ *(Fr. Cegnar.)*

Perje, dlako in večje kosti pogoltnenih živali meče v malih kepah iz želodca nazaj.

Sova je toraj bolj koristna nego li kvarljiva, ker pokonča zeló veliko miši, rovk in drugega kvarljivega mrčesa. Včasih pograbi seveda tudi kakega ptička ali zajca; a pomisliti moramo, da si išče samó po noči živeža ter na drug način tudi mnogo koristi.

Velika sôva malo ne vso noč vpije svoj enakomerni - žalostni glas: „buj, bu, buj“ in

„Po tamoti zlí duhovi

Se glasijo sôvi.“ *(Fr. Cegnar.)*

Ako človek v tihej noči oponaša njen glas, začnó se mu kar h krati oglašati sôve na vseh straneh in se mu bližati. Strašno kričaje ga obletavajo in se jezno zaletujejo va-nj. Najbolje je bajé ob takej priložnosti vreči se na tla in ležati tiho tako dolgo, da se te ponočne vladarice porazgubé.

Sôva si dela gnezdo v kakej votlini, na kakem drevesu ali pa se vseli celó v gnezdo kake druge ptice. Samica znese dva ali tri bela jajca v luknjasto gnezdo ali celó na tla. Mladiči so zeló grdi. Stari skrbé za nje prav po očetovski.

Sôva se ne dá lahko ukrotiti, in ako je tudi ukročena ima vedno še svojo prejšno divjost na sebi. Vedno je togotna in plaha. Ako jih je več vkupe, se celó pobijejo in pojedó. Nekateri lovci jih lové zato, da jih po dnevi razpostavijo in privabijo s tem druge ptice, katere potem lahko postreljajo.

Manjša od úharice je pegasta sôva ali mrtvaški ptič (*Schleiëreule*, *Todteneule*, — *Strix flammea*, *Strix ulula*). Ta je mej vsemi sovami še najbolj prijazna in najlepša. Leta tudi po dnevi okrog in se pridruži rada drugim ptičem. Zaradi pokončevanja miši, krtov in drugega kvarljivega mrčesa je tudi ta sova zeló koristna.

J. B.

Listje in cvetje.

Rešitev demanta v 8. „Vrtčevem“ listu.

G
s r p
A d e l a
T r i g l a v
G r e g o r č i č
A m e r i k a
m a č k a
T i t
č

Prav so ga rešili: Gg. Ant. Petelin, duh. pom. v Tomaji; Štef. Kerkoč, vik. v Lokavcu; Amb. Poniž, naduč. v Rifenbergu; Jer. Rajar, naduč. v Šempasu (Gor.); Mat. Rant, naduč. na Dobrovi; Leop. Furlani, učit. v Šmariji (Gor.); Iv. Trošt, učit. na Ustji; Vik. Uršič, učit. na Št. Viški gori; Iv. Hočevnar, učit. na Jesenicah; St. Š. v ?; A. Kramar, mizar v Matenji; Jer. Pirc in Fr. Stare v Idriji; Ferdo Vigele na Robu; — Fr. Vidic, dijak v Celji; Vek. Delkin, dijak v Gorici; Milan Mencingar, dijak v Krškem; Evg. Lampe, dij. v Staremtrgu pri Poljanah; Al. Rant, dij. na Dobrovi; Hug. Roblek, dij. v Ljubljani; M. Brinšek v Trnovem; Rob. Golli v Radovljici; Leo Grasselli, Vilko Ledenik in Rud. Breschar, učenci v Ljubljani; Jož. Ajd in Jan. Ratej, učenca pri sv. Vencleslu (Štir.); Fel. Bénédek, učenec v Planini. — Franja Šmitik, učit. v Kropi; Anica Toman, gospodična v Radečah; Marija Pipan v Črnomvrhu; Alojzija Drašček v Kanalu; Apolonija Fatur v Postojni; Marija Dolenc in Marija Jaksetič v Sežani; Pavla Rant, učenka v Polhovmgradu; Perne, Heim, J. in M. Pollak, učenke v Tržiču in Roza Vigele na Robu.

Nove knjige in listi.

* Die landwirthschaftlichen Gesetze und Verordnungen des Herzogthums Krain. Mit einigen Erläuterungen herausgegeben von Prof. Wilh. Linhart, Laibach. Druck und Verlag von Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1886. 8°. 88 Seiten. — Ta knjižica, ki je pisana v nemškem jeziku, obseza vse poljedelske postavbe in ukaze za kronovino Kranjsko. Dobro bode došla našim nemškega jezika zmožnim poljedelcem in gozdarjem. Priporočamo jo pa tudi vsem občinskim predstojnikom in še posebej našim ljudskim učiteljem. Cena 50 kr., po pošti 55 kr.

Na znánje!

Podpisani naznanjam, da je zalogo mojih knjižic za mladino pod naslovom:

„Knjižnica slovenske mladini“

prevzela v svojo zalogo firma: Matija Gerber (Jos. C. Gerber), knjigovezec v Ljubljani. Pod tem naslovom naj se odslej pošiljajo vsa naročila v tej zadevi bodi si na debelo ali drobno. Pri tej priložnosti tudi prosim, naj bi se novi založnik z obilnimi naročili podpiral, da mu bode mogoče, „Knjižnico slov. mladini“ nadaljevati, katero sem podpisani vže pred nekoliko leti začel izdajati z velikim trudom in požrtvovanjem.

Ivan Tomšič,

izdajatelj „Knjižnice slov. mladini.“

Podpisani naznanjam, da sem jako priljubljene knjižice za mladino, pod naslovom:

„Knjižnica slovenske mladini,“

katere je spisal, predelal in založil Iv. Tomšič, učitelj na c. kr. vladnici in urednik „Vrtčev“, prevzel v svojo zalogo ter se vsi trije zvezki, ki so do zdaj prišli na svitlo, po navedenih cenah vedno dobivajo v mojej zalogi in sicer, knjižica:

Dragoljubci, nabral in spisal Iv. Tomšič, mehko vezana 18 kr., trdo vezana 26 kr.

Peter Rokodelčič, na slovenski jezik preložil Ivan Tomšič, mehko vezana 30 kr., trdo vezana 36 kr.

Sreča v nesreči, spisal Janez Cigler, mehko vezana 32 kr., trdo vezana 38 kr., popolnoma v platnu 55 kr.

Gledé na to, da so te knjige jako lepe vsebine, da so prav solidno vezane in olepšane in da se je cena znižala, priporočajo se najbolj za šolarske knjižnice, za družine in raznovrstna darila.

Matija Gerber,

(Jos. C. Gerber).

Založna trgovina s papirjem in knjigoveznica v Ljubljani.

„Vrtčev“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vsa leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčevo,“ mestni trg, šte. 23 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.